

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. III. An, & quæ distinctio rationis in divinis attributis admittenda sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

tributorum, debet esse in re, & non tantum in intellectu.

Respondeo duplicem esse sensum hujus propositionis, nam vox, *formaliter*, dupliciter sumi potest: primo absolute, & pro essentia & quidditate rei, ut est in se: secundo relative, & pro essentia rei, ut substat diversis conceptibus formalibus intellectus creati, & ab illis extrinsece denominatur distincta. Si ergo hæc propositio: *Sapientia divina, formaliter non est bonitas divina*, in primo sensu accipitur, & usurpetur pro essentia, & quidditate horum attributorum, ut est in se, falsa est, & neganda, cum hæc attributa in se formaliter non distinguantur. Si vero in secundo sensu intelligatur, & sumatur pro essentia & quidditate horum attributorum, ut substat diversis conceptibus formalibus intellectus creati, vera est, & concedenda: sicut tamen hæc distinctio non est formaliter in re, sed tantum fundamentaliter, ita & veritas talis propositionis.

26. Objicies ultimò: Inter passionem demonstratam, & medium per quod demonstratur, debere esse realis distinctio, alias idem per idem probaretur, quod esset potius nugari, quam demonstrare; omnesque termini qui de Deo enunciantur, essent synonymi: Sed in Deo unum attributum demonstratur per aliud, ut voluntas per intellectum, intellectus per immaterialitatem, æternitas per immutabilitatem, & alia similia: Ergo inter divina attributa debet esse aliqua realis distinctio.

Respondeo negando Majorem; ad demonstrationem enim non requiritur distinctio realis, inter ea quæ demonstrantur, sed sufficit virtualis, ut constat in proprietatibus entis, quæ in Metaphysica demonstrantur per rationem entis, à qua tamen virtualiter solum distinguuntur. Imò potius, cum ad demonstrationem requiratur connexio inter ea quæ assumuntur & inferuntur; & illa tantò major sit, quanto minor est distinctio in re, tantum abest, quòd ad demonstrationem requiratur distinctio realis inter passionem demonstratam, & medium per quod demonstratur; quin potius talis distinctio illi magis videatur obesse quam prodesse.

Ad id verò quod additur, respondeatur quòd licet aliqua nomina rem eandem significant, si tamen illam significant sub diversis conceptibus qui habeant fundamentum in re, quæ ob sui eminentiam æquivalet pluribus, non sunt, nec dici debent synonyma. Ut enim docet D. Thomas infra quæst. 13. art. 4. nomina non imponuntur solum ad significandas res, sed etiam conceptus; & ideo nominamus sicut concipimus: ubi ergo sunt plures conceptus habentes fundamentum in re, plura etiam sunt nomina non synonyma.

ARTICVLVS III.

An, & quæ distinctio rationis in divinis attributis admittenda sit?

§. I.

Quibusdam præmissis, referuntur sententia.

27.

Notandum primò: Distinctionem rationis dividi in distinctionem rationis ratiocinantis, & rationis ratiocinatæ. Prima dicitur illa

A quæ nullum habet fundamentum in re, sed in sola facultate intellectus, pro libito multiplicantis & distinguentis rem quæ nullo modo actu aut virtute est multiplex; ut quando intellectus idem de eodem formaliter prædicat, & Petrum, ut prædicatum, à seipso, ut subjecto, distinguit. Secunda verò est illa quæ habet in re fundamentum, & ab intellectu accipit complementum & actualitatem: ut cum lumen Solis, quod actu est unum, & virtute multiplex: utpote virtualiter continens calorem, siccitatem &c. concipitur ut actu multiplex & distinctum.

Notandum secundo: Distinctionem rationis ratiocinatæ fieri posse, vel per actum iudicativum, affirmando aliqua inter se distingui: vel solum per simplicem apprehensionem, apprehendendo unum sine alio, non tamen iudicando, vel affirmando unum non esse aliud. Distinctio primo modo facta, ut sit vera, & cum fundamento, requirit quòd distinctio detur in re, quia veritas iudicij fit per adæquationem ad id quod est in re: unde si verè iudicantur aliqua distinguì, oportet quòd in re talis distinctio sit; alioquin falsum erit iudicium. Secus autem distinctio rationis, quæ fit secundo modo, & per simplicem intellectus apprehensionem: illa enim non requirit pro fundamento aliquam distinctionem realem, sed sufficit quod ex parte rei cognita in-

C veniatur eminentia, & multiplicitas virtualis, quæ unico conceptu non possit ab intellectu exhaustiri & adæquari. Unde D. Thomas 1. parte, quæst. 84. art. 1. advertit, hanc fuisse causam errandi Platoni, quando posuit ideas separatas, quia existimavit objecta eo modo debere reperiri in re, sicut ab intellectu cognoscuntur.

Notandum tertio: Quòd intellectus in ista distinctione rationis per apprehensionem, adhuc dupliciter potest procedere: primò per totalem & integram præcisionem, ita quòd illud quod præscinditur, actu non includat aliud à quo abstrahitur, sed ita excludat, quòd remaneat in potentia ad illud: quo pacto gradus genericus præscinditur à differentiali. Alio modo distinguitur unum ab alio, non per præcisionem totalem, sed penes explicitum & implicitum; ita quòd unum actu includatur in alio, nec remaneat in potentia ad illud, sed tamen non explicetur, nec exprimitur distinctè, sed confusè tantum, & implicite in eo contineatur: quo pacto ratio entis præscindit à suis inferioribus, ut docetur in Metaphysica.

Ex his ergo facile intelligetur status quæstionis propositæ, & sententiarum diversitas: inquirimus enim in primis, quænam rationis distinctio in divinis attributis admittenda sit: An illa sit rationis ratiocinatæ, & cum fundamento in re; vel tantum rationis ratiocinantis, & ex sola facultate intellectus? Secundo quæritur, an illa sit per totalem & integram præcisionem, vel solum penes explicitum & implicitum? In cuius difficultatis resolutione, tres sunt sententia.

Prima asserit divina attributa, tum inter se, tum ab essentia, solâ ratione ratiocinante distinguì, vel solum connotatione quadam extrinsecâ ad res creatas; ita ut eadem entitas increata Dei, ut connotat effectus à se producibiles, dicatur omnipotentia: sapientia verò, vel scientia, ut connotat res sibi objectivè præfentes, & à se cognitatas. Ita docent Nominales in 1. distinct. §. quibus ex recentioribus favor

28.

29.

30.

Hurtado, novus hujus temporis Nominalis, A
disp. 4. metaph. sect. 4.

Secunda sententia existimat, divina attributa
ita posse præscindi ab essentia, vel essentiam ab
attributis, ut unum in alio non includatur, etiam
implicitè. Ita Vazquez hic disp. 119. cap. 2. Me-
ratius, Fasolus, & alij.

Tertia, quæ est communis in Schola Thomi-
starum, & quam plures ex recentioribus sequun-
tur, docet attributa divina distingui ab essentia,
vel inter se, solum per modum expliciti & im-
pliciti, sicut ens distinguitur à suis proprietatibus,
in quibus transcendentaliter includitur.

§. II.

Vera sententia, duplici conclusione statuitur.

31. **D**ico primò: Inter attributa divina & essen-
tiam, & inter ipsa attributa, datur distin-
ctio rationis ratiocinatæ, & cum fundamento in
re; & non solum rationis ratiocinantis, vel ex
connotatione extrinseca rerum creaturarum.

Hanc conclusionem docet D. Thomas varijs in
locis præsertim in 1. dist. 2. quæst. 1. art. 2. ubi sic
habet: *Quidam dicunt quod ipsa attributa non
differunt, nisi penes connotata in creaturis, quod
non potest esse &c.* Et ibidem art. 2. *Sapientia,
& bonitas, & omnia hujusmodi, sunt omnino
unum re in Deo, sed differunt ratione; & hæc
ratio non est tantum ex parte ipsius ratiocinan-
tis, sed ex proprietate ipsius rei.*

32. Eadem veritas ratione suadet: Illa distingun-
tur ratione ratiocinatâ, quæ distinguntur ratio-
ne, cum fundamento in re: Sed divina attributa
distinguntur inter se, & ab essentia, distinc-
tione rationis cum fundamento in re: Ergo &c.
Major constat ex primo notabili, Minor proba-
tur. Licet res illa quæ Deus est, sit unica & sim-
plicissima, est tamen virtualiter multiplex, &
æquivaleret pluribus perfectionibus à parte rei di-
stinctis in rebus creatis; unde quamvis ratione
unitatis & simplicitatis, nullam videatur funda-
re distinctionem, sed potius omni distinctioni
opponi: ratione tamen eminentiæ, & virtualis
multiplicitatis, eam fundat, quatenus talis emi-
nentia non potest adæquatè concipi à nostris
conceptibus; qui speciebus creaturarum utuntur
ad tendendum in Deum; & sic oportet plures
conceptus multiplicare ad attingendas perfectio-
nes divinas, ut egregiè exponit S. Doctor infra
quæst. 13. art. 4. ubi videndus est. Distinctio
ergo rationis, quam concipimus in divinis attri-
butis, duplex habet fundamentum: unum ex
parte nostri, nempe limitationem intellectus
creati, & modum concipiendi res divinas, per
analogiam ad creatas: aliud ex parte Dei, emi-
nentiam scilicet divinæ perfectionis, quæ licet in
se simplicissima, æquivaleret tamen pluribus à
parte rei distinctis. Unde S. Thomas loco citato
ex 1. sent. dicit quod *pluralitas istarum ratio-
num, non tantum est ex parte intellectus nostri,
sed etiam ex parte ipsius Dei; in quantum sua
perfectio superat unamquamque conceptionem no-
stri intellectus; & ideo pluralitati istarum ra-
tionum, responderet aliquid in re quæ Deus est, non
quidem pluralitas rei, sed plena perfectio.*

33. Præterea hanc conclusionem probant argu-
menta Scoti articulo præcedenti proposita: Ea
enim quæ diversas habent definitiones, & de qui-
bus prædicata contradictoria verificantur, & quæ
ita se habent, ut unum possit esse ratio à priori, &

causa virtualis alterius, debent distingui saltem
virtualiter, & distinctione rationis quæ habeat
fundamentum in eminentia rei, ut constabit ex
dictis solvendo argumenta Scoti.

Adde quod ex opinione illa Nominalium, se-
quitur omnia nomina, quæ Deo attribuantur,
esse synonyma, & idem omnino significare; at-
que hæc tria nomina, *sapientia, bonitas, iusti-
tia*, non magis esse diversa, quàm hæc tria, *Mar-
cus Tullius Cicero*.

Item juxta hanc sententiam, vix potest expli-
cari, quomodo divina essentia possit communi-
cari Filio sine paternitate, vel hypostasis Ver-
bi uniri primario naturæ humanæ, non autem
ejus essentia. Vel quæ ratione intellectus in Deo
sit principium quo generandi, non autem vo-
luntas, & voluntas principium spirandi, non
autem intellectus, pluraque alia quæ in Tracta-
tu de Trinitate latius expendemus. Unde Suarez
libro 7. de Trinitate cap. 1. de hac sententia No-
minalium, hanc profert censuram: *Hæc opinio, si
in re ipsa dissentiat à communi sententia, est
plusquam falsa: si verò tantum in modo loquen-
di, est impertinens, & sine fundamento, & vix
permittit nobis, uti vocibus aptis ad explican-
dum hoc mysterium, scilicet Trinitatis.*

Dico secundò: Attributa divina, inter se, & ab
essentia, ita ratione distinguntur, quod essentia in
suo conceptu implicitè includit attributa, & in-
cluditur in illis, & quodlibet attributum includit
cætera.

34. Probatur primò conclusio ratione fundamen-
tali. Quodlibet attributum, quantumcunque ab
alio distinctum concipiatur, semper tamen debet
conciipi ut actus purus, & simpliciter, ac in gene-
re entis infinitus: Ergo debet concipi ut includens
actu, saltem implicitè, omnem perfectionem,
quæ sibi potest adjungi vel convenire. Conse-
quentia patet, quia de ratione actus puri est,
quod non possit concipi, ut perfectibile per ad-
ditionem alterius, & in potentia ad illud, sed de-
bet concipi ut in se omnino perfectus, licet tota
ejus perfectio, in nostro conceptu non explicetur.
Similiter cum infinitum simpliciter, in se
formaliter includat omnem rationem entis, quæ
non involvit limitationem & imperfectionem;
quia infinito nihil potest addi in illo genere in
quo est infinitum: si divina essentia, ejusque
attributa, concipi debeant ut infinita simpliciter,
& in genere entis, debent concipi cum inclusio-
ne saltem implicita, cujuscunque perfectionis
simpliciter simplicis.

35. Confirmatur: Illud habet essentia divina, ra-
tione suæ infinitatis, quod habet ens, ratione
suæ transcendentæ: Sed ens, ratione suæ tran-
scendentæ, ita intimè includitur in suis proprie-
tatibus, ut non possit ab eis perfectè abstrahi: Er-
go & divina essentia in suis attributis.

E Confirmatur ampliùs: Ita se habet ratio entis
divini & increati, respectu sapientiæ increatæ, si-
cut ratio entis creati, respectu sapientiæ creatæ:
Sed ratio entis creati, non potest perfectè abstra-
hi à sapientia creatæ: Ergo nec à sapientia increa-
ta, ratio entis divini & increati: nec consequen-
ter alia attributa, quæ in tali ratione entis in-
creati & per essentiam intimè clauduntur & con-
tinentur.

36. Probatur secundò conclusio: Si in attributis
divinis posset dari distinctio rationis, per modum
excludentis & exclusi, & præcisiones objectivæ,
quales admittuntur à Philosophis inter genus &
differentiam,

differentiam, aliosque gradus metaphysicos, possit etiam dari in Deo compositio rationis: Sed illa repugnat divinæ simplicitati, ut infra ostendemus: Ergo in attributis divinis non potest dari distinctio rationis, per modum excludentis & exclusi. Sequela Majoris probatur: Sicut compositio realis est unio extremorum, quæ realiter distinguuntur, ita compositio rationis, est unio plurimum rationum, seu conceptuum, quæ se invicem per rationem excludunt: Ergo si divina essentia, ejusque attributa, fundent plures conceptus objectivos se mutuò excludentes, præbent etiam sufficiens fundamentum ad compositionem rationis.

Confirmatur: Conceptus objectivi qui se mutuò excludunt, inter se comparantur, per modum actûs & potentia, perfectivi & perfectibilis; ut constat in genere & differentia, aliisque gradibus metaphysicis: Sed in Deo non possunt dari duo conceptus objectivi, qui ad invicem comparantur per modum actûs & potentia, perfectivi & perfectibilis; repugnat enim actui puro & infinito, ex se fundare aliquam potentialitatem in nostris conceptibus, sed tantum offerre summam eminentiam, quæ actibus nostris imperfectis adæquari non possit: Ergo illi repugnat fundare conceptus objectivos se mutuò excludentes.

§. III.

Duo corollaria notatu digna.

37. **E**X dictis inferes primò, quòd si divina attributa considerentur secundum rationem implicitam entis increati & infiniti, quam transcendentaliter includunt, omnia sunt æqualia; cum illa ratio entis increati sit unica, simplicissima, & indivisibilis, & in omnibus attributis eodem modo includatur. Si verò concipiantur secundum rationem explicitam, & per analogiam ad similes perfectiones, quæ reperiuntur in creaturis, sub hac ratione sunt inæqualia secundum quid, quatenus unum majorem exprimit perfectionem, quam alterum: v. g. intellectus majorem exprimit perfectionem, quam voluntas; & sapientia, quam scientia, vel ars; & ea quæ spectant ad lineam intellectualem, omnium perfectissimam, quam ea quæ pertinent ad voluntatem, & quæ se habent tanquam affectiones ad lineam intellectualem consequentes.

38. Inferes secundò: Attributa divina prædicari non solum identicè, sed etiam formaliter de essentia, & essentiam de attributis, & unum attributum de alio, tam in concreto, quam in abstracto. Prædicatio enim est vera & formalis, quando prædicatum essentialiter includitur in subiecto: Ergo si essentia divina essentialiter includitur in attributis, & attributa in essentia, & unum attributum in alio, poterunt formaliter de se invicem prædicari, tam in concreto, quam in abstracto.

Confirmatur: Cum Deus habeat ratione suæ infinitatis, quod habet ens ratione suæ transcendentia, eodem modo philosophandum est de attributis divinis, sicut de proprietatibus entis: Sed proprietates entis de se mutuò prædicantur formaliter, tam in abstracto, quam in concreto: illæ enim propositiones sunt veræ: *Ens est verum, verum est bonum. Et istæ, Ens est veritas, veritas est bonitas*. Ergo similiter istæ erunt veræ, & formales: *Deus est sapiens, vel sapientia; Deitas est iustitia: iustitia est misericordia.* De Tom. I.

A quo videri potest D. Bernardus serm. 80. in Cantica, & libro 3. de consideratione.

Dices: Si unum attributum possit de alio formaliter prædicari, poterit etiam dici, quòd unum attributum est aliud, v. g. quòd attributum iustitiæ, est attributum misericordiæ. Poterit etiam propria operatio unius, attribui alteri; & affirmari quòd voluntas intelligat, quòd intellectus amet, quòd misericordia puniat, quòd iustitia parcat &c. Sed hæc omnia sunt falsa & absurda: Ergo &c.

Respondeo negando sequelam Majoris: quando enim dico, *attributum misericordiæ*, tunc exprimo misericordiam formalissimè & reduplicativè, secundum rationem explicitam, & quatenus virtualiter à iustitia distinguitur: sub qua ratione, non est idem formalissimè cum iustitia; nec potest de illa prædicari, vel ejus operatio ei tribui: quod ut fiat evidentiùs, & plura sophismata quæ in hac materia fieri solent, faciliùs dissolvantur.

Adverte primò: Attributum quodlibet, posse concipi duobus modis in Deo. Primò prout appellat, & reduplicat proprium & explicitum conceptum, quem formaliter per modum veluti differentia dicit, & exprimit: quod est considerare ipsum, secundum quod actu exercet distinctionem virtuales ab altero attributo, eique veluti opponitur. Secundò potest considerari, non solum præcisè secundum quod reduplicat proprium conceptum, quem per modum differentia exprimit; sed absolutè secundum ea omnia quæ implicite etiam continet.

Adverte secundò: Distinctionem vel relationem rationis, duobus modis importari posse in aliquo prædicato: scilicet per modum puræ conditionis, vel per modum consignificati: v. g. in hac propositione, *homo est animal*, distinctio, vel relatio rationis inter gradum genericum & specificum, involvitur solum implicite, & per modum conditionis ad prædicationem requisita: quando verò dicitur, *animal est genus*, secunda intentio genericitatis, & distinctio rationis à gradu specifico, importatur explicitè, & per modum consignificati. His positis, dico quod licet unum attributum possit formaliter prædicari de alio, secundum rationem implicitam entis increati quam importat; non tamen secundum rationem explicitam, quam formaliter, & per modum differentia exprimit: quia in tali ratione explicita importatur formaliter, & per modum consignificati, distinctio virtualis unius attributi ab alio. Unde licet hæc propositiones: *misericordia in Deo est iustitia: bonitas est sapientia*, sint veræ, & formales; istæ tamen, *attributum misericordiæ est attributum iustitiæ: vel intellectus amat: voluntas intelligit*, sunt falsæ; quia in his formaliter exprimitur, & exercetur distinctio virtualis unius attributi ab alio, ac importatur in illis, non solum per modum conditionis ad prædicationem requisita, sed etiam per modum prædicati, vel consignificati: sicut in istis, *animal est genus: homo est species*.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò cum Nominalibus contra primam conclusionem. Attributa non magis distinguuntur ab essentia, quam relationes: Sed relationes ab essentia, ne ratione quidem distine-

L

39.

40.

41.

42.

guntur: Ergo nec attributa. Major constat ex paritate rationis. Minor probatur ex Concilio Rhemensi, sub Eugenio III. celebrato, in quo hæc verba habentur: *In Theologia, inter essentiam & personam, ratio non distinguat*: Ergo relationes, ne ratione quidem, ab essentia distinguuntur.

Respondeo concessâ Majori, negando Minorem. Ad cuius probationem dicendum, Concilium Rhemense, verbis in argumento relatis, proscribere errorem Gilberti, qui (ut testatur Ortho Frisingensis, Author illius temporis, qui acta illius Concilij conscripsit; & colligitur etiam ex variis locis D. Bernardi, qui illius Concilij Author præcipuus, & quasi mens fuit) distinguebat duplicem rationem: unam Mathematicam, quæ per mentem præcindit, & distinguit ea quæ non sunt in re distincta; aliam Theologicam, distinguentem ea solum quæ in re distincta sunt; & dicebat, relationes divinas esse Deo veluti extrinsecus affixas, ac proinde ab essentia divina, ratione non solum Mathematica, sed etiam Theologica, distinctas: id est, admittebat distinctionem in re, inter essentiam & personas, quam rationis Theologica appellabat. Ut ergo Concilium hunc errorem proscriberet, & hanc distinctionem rationis Theologica excluderet, dixit, *in Theologia inter essentiam & personas, ratio non distinguat*.

43. Objicies secundo contra secundam conclusionem. Quod sequitur ad aliud, non potest includi formaliter in illo; alioquin idem simul esset prius & posterius: Sed divina attributa consequuntur ad essentiam, veluti ejus affectiones, & proprietates; ut constat ex definitione attributi, supra à nobis exposita: Ergo non possunt includi formaliter in illa.

Respondeo distinguendo Majorem: Quod sequitur ad aliud, reali sequela, involuente distinctionem realem, non potest formaliter includi in eo, concedo: virtuali sequela importante solum distinctionem virtualem, subdistinguo: non potest includi in eo, explicitè, concedo: implicitè, nego: nam proprietates entis virtualiter ad essentiam ipsius consequuntur, & tamen in ea implicitè includuntur. Unde ad probationem Majoris dicendum est, idem sub conceptu explicito posse esse posterius secundum rationem, seipso sub conceptu implicito considerato: sicut patet in exemplo allato de proprietatibus entis.

44. Quæres pro complemento hujus disputationis, an distinctio rationis attributorum ab essentia, fiat non solum ab intellectu nostro, imperfectè cognoscente Deum; sed etiam ab intellectu Dei, & beatorum, videntium Deum ut est in se?

Respondent aliqui affirmativè: Quia (inquiunt) distinctio rationis resultat in objecto, per operationem cujuscumque intellectus, concipientis id quod est actu unum, ut plura virtualiter: unde cum intellectus Dei, & beatorum, essentiam & attributa divina, ut plura virtualiter concipiat, distinctionem rationis, quæ inter illa est, efformat.

Pars tamen negativa multò videtur probabilior: Quia distinctio rationis fit per diversos conceptus inadæquatos, qui immediatè & primariò terminantur ad diversas formalitates objecti: Sed nec Deus, nec beati, per visionem beatificam formant diversos conceptus inadæquatos,

A qui habeant pro objecto immediato attributa & essentiam, ut plura: Ergo non formant distinctionem rationis attributorum ab essentia. Major constat: ut enim antea exposuimus, distinctio rationis attributorum ab essentia duplex habet fundamentum, unum remotum, eminentiam scilicet & divinæ naturæ æquivalentis pluribus perfectionibus creatis aliud proximum, nempe limitationem intellectus creati, concipientis distinctis conceptibus inadæquatis, ea quæ in Deo sunt maximè unum & simplicissimum. Minor autem probatur: Beati enim cognoscunt Deum, ejusque relationes, & attributa, per ipsam essentiam divinam, gerentem vices speciei, non solum impressæ, sed etiam expressæ, seu verbi

B & conceptus, ut infra quæst. 12. ostendemus: unde cum illa sit unica, & simplicissima, unico indivisibili conceptu, Deum ut in se est, intuentur. Hanc rationem eleganter expendit S. Doctor quæst. 7. de potentia art. 6. his verbis: *Diversitatis ergo, vel multipliciter rationum ex nominum, causa est ex parte intellectus nostri, qui non potest pertinere ad illam Dei essentiam videndam, secundum quod in se est; sed videt eam per multas similitudines ejus deficientes, in creaturis, quasi in speculo, resultantes: unde si ipsam essentiam videret, non indigeret pluribus nominibus, nec pluribus conceptionibus*. Idem docet D. Bernardus libro 5. de consider. ubi ait: *Visus sum protulisse plura, sed unum est: unus Deus signatus est pro captu nostro, non pro suo statu, Divisus est hic, non ille, voces diversa, semitæ multæ; sed unum per eas significatur, unum queritur*. Et paulò post: *Nobis autem, quia non possumus cum Deo simplicitate contendere, dum contendimus apprehendere unum, occurrit veluti quadruplicatum: facit hoc speculum, & enigma, per quod solum videre datur: cum autem videbimus faciem ad faciem, videbimus eum sicut est. Nec enim iam tunc fragilis acies mentis nostre, quantumlibet vehementer intendens, aliquatenus resiliet, desiliere in suam pluralitatem: colliget se magis, adunabit, conformabitque unitati illius, vel potius unitati illi, ut una uni facies respondeat faciei*.

C Ex quibus inferes, beatos per cognitionem quam habent extra Verbum, distinctionem rationis inter essentiam divinam, & attributa, vel inter ipsa attributa, posse efficere; quod oppositâ ratione probatur: quia scilicet non una, sed multiplex esse potest cognitio beatorum extra Verbum.

D Ad fundamentum verò primæ sententiæ facile respondetur, quod licet intellectus Dei, & beatorum, cognoscat essentiam divinam, & attributa, ut virtualiter plura, ex hac tamen cognitione distinctio rationis non resultat; quia ad illam requiritur, quò eminentia divinæ naturæ, diversis conceptibus inadæquatis attingatur: Deus autem qui seipsum perfectè intelligit, & comprehendit, unicam tantum rationem formalem sui format, scilicet Verbum suum: ideo dixit Regius Vates, *Semel locutus est Deus*: quia unicum suæ infinitæ perfectionis format conceptum: nos autem duo audimus, quia per rationem distinguimus divinas perfectiones; ob divinæ simplicitatis eminentiam, & intellectus nostri infirmitatem.

E